

Verschillende methodieken vloeiend lezen

Fleur Kraaijkamp en Saskia Lambrechts

Agenda

Hoge verwachtingen

Leren lezen in een nieuwe taal.

Ondersteuning bij het decoderen.

CONNECT

LIST – Lezen is Top!

Ondersteuning bij vloeiend lezen.

RALFI en RALFI light

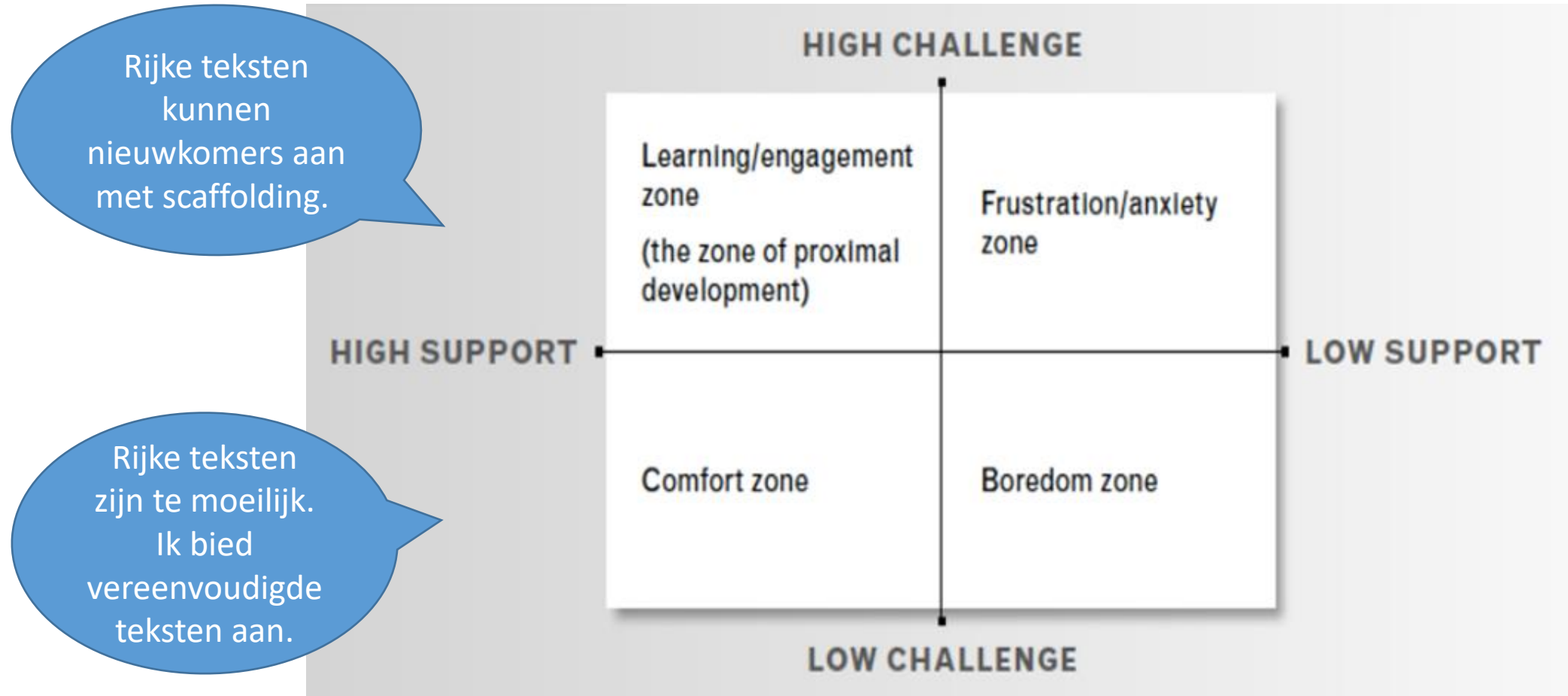
Jeugdboeken

Hoge verwachtingen, nieuwe kansen

(Gibbons, 2015)

Leren lezen
in een
nieuwe taal

Fase 1: de leeshandeling

Letters leren.

Synthese

Fase 2:

Moeilijkere woorden en zinnen.

Steeds vlotter leren lezen.

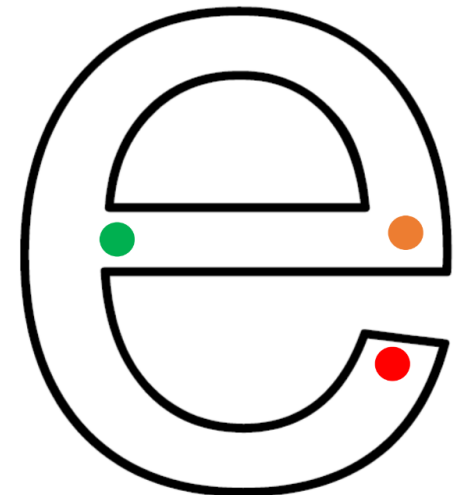
Kiene klanken

Leren lezen ondersteunen

- Aanvankelijk leesmethode, vooral lezen.
- Zuinig omgaan met opdrachten in werkboekjes.
- Visuele ondersteuning.
- [Klankgebaren.](#)
- Multisensoriaal aanbod.
- [Stoplichtletters.](#)
- Hardop lezen, duo lezen.
- In echte leesboekjes lezen.
- Vooral veel lezen!

Connect klank en letter

Fase 1: rijmpje voorlezen

Fase 2: stoplichtletter

Fase 3: zoek de letter

Fase 4: woorden schrijven

Fase 5: woorden lezen

Fase 6: samen lezen

Voorbeeld connect; klank en letter

- [Technisch lezen in groep 3-4 verbeteren met Connect Lezen - Leraar24](#)

Leesmotivatie bij startende lezers

- Leuke leesboekjes binnen het thema.
- Leesplezier vooropstellen
- Interactief lezen
- (Voor-)lezen in verschillende talen
- Leesbeloningen
- Leesactiviteiten
- [Prentenboeken in alle talen](#)
- Reading corner

LIST: Leesinterventieproject totaalaanpak (Houtveen et al. 2013)

Bewezen effectieve aanpak

Leesmotivatie en -plezier

Zelfgekozen leeftijdsadequate boeken

Geïntegreerd taalonderwijs

Rijke teksten

Interessante verhalen

Lezen met begrip en beleving

Stimulerende leesomgeving

Aanpak van LIST

Lezen in jeugdboeken
zonder methode.

Aantrekkelijk boekenaanbod.

Hardop leesaanpak (HOMMEL) (20 min per dag).

Stilleesaanpak (vrij lezen).

Boekpromotie en interactie.

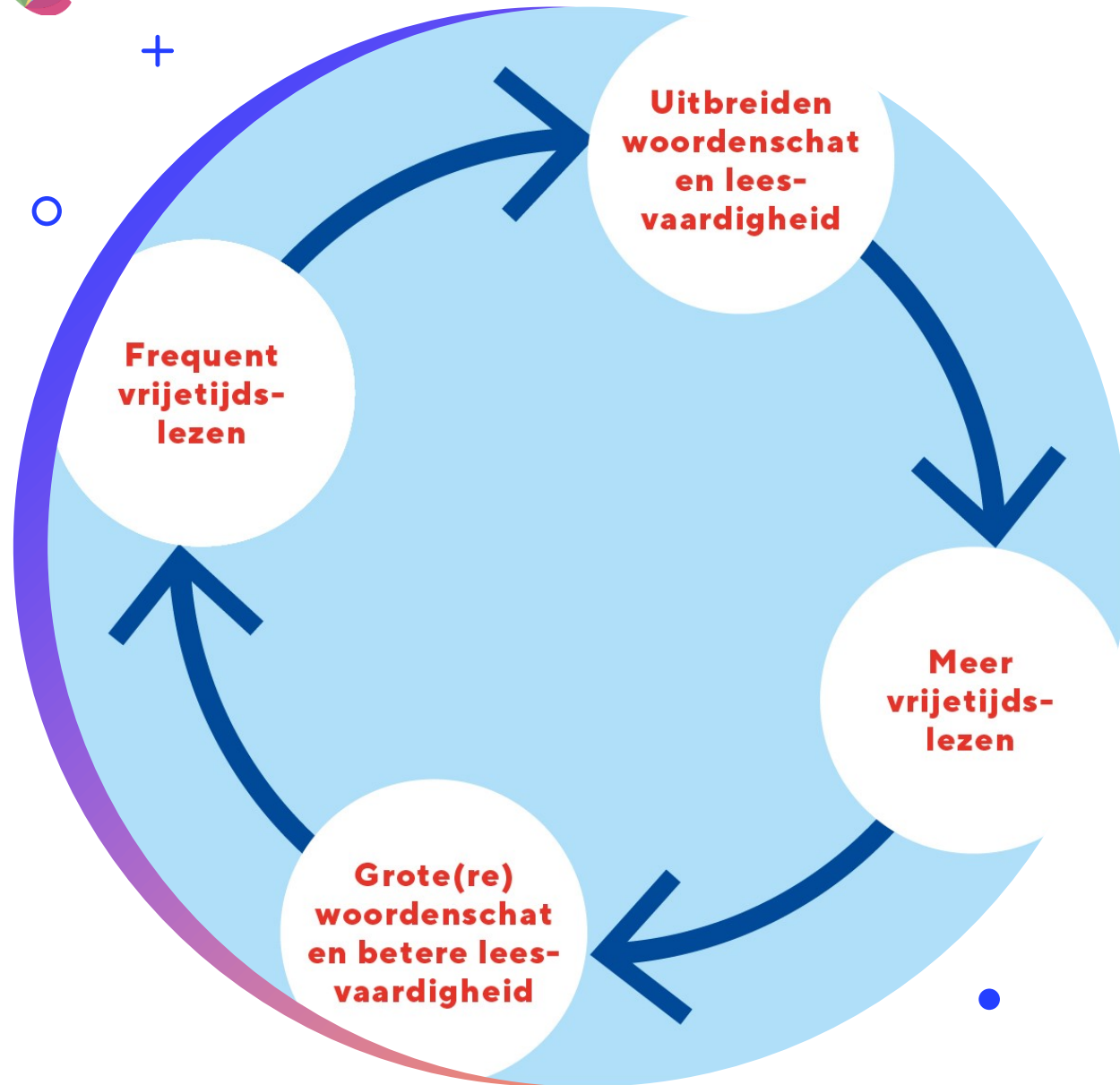

Ondersteuning.

Boekencollectie voor nieuwkomers

1. Betrek kinderen
2. Verhalende boeken
3. Serieboeken
4. Makkelijk leesboeken
5. Luisterboeken
6. Samenwerken met bibliotheek
7. Leenboeken
8. Grafic novels

Lezen in rijke jeugdboeken

- Aantrekkelijk geschreven.
- Nodigen uit tot verder lezen.
- Betere leesvaardigheid.
- Vergoot woordenschat.
- Rijke contexten helpen betekenis achterhalen en verbanden leggen.

Lezen ondersteunen

- Hardop lezen (tot AVI E4)
- RALFI
- RALFI light
- Connect vloeiend lezen.
- Duo lezen.
- Yoleo luisterboeken.
- Ingescande boeken op het bord.

fje

at.

Het is donker.

Alle ramen zijn donker.

Alle mensen slapen.

Toch klinkt er opeens
een geluid.

'Auw, ai, ai!'

Meteen remt Dolffe af.

Hij blijft staan en
kijkt naar Noura.

'Niet doen!'

Het geluid komt uit een huis.

Het is donker.

Dan klinkt opnieuw

RALFI

De stappen van RALFI per week

Bijeenkomst 1 t/m 4

De leerkracht leest in een normaal leestempo, de leerlingen wijzen bij.

Tijdens en na het voorlezen van de tekst is er interactie over de tekst.

De leerkracht en de leerlingen lezen de tekst in koor.

De leerlingen lezen de tekst zelf. De leerkracht geeft positieve specifieke feedback en zegt de fout gelezen woorden meteen voor.

Bijeenkomst 5:

De leerlingen lezen de tekst zelf. De leerkracht geeft positieve feedback en wacht 5 seconden alvorens een woord voor te zeggen.

RALFI light

- 1. Voorlezen
  - 2. Koorlezen, papegaailezen of zelfstandig hardop lezen
  - 3. Interactie
-
- Ondersteuning bij het lezen
  - Om leerlingen op weg te helpen in een boek.

[Yoleo : SuperDolfje](#)

Lees veel
voor....en creëer
een hype!

Leesbegrip ondersteunen

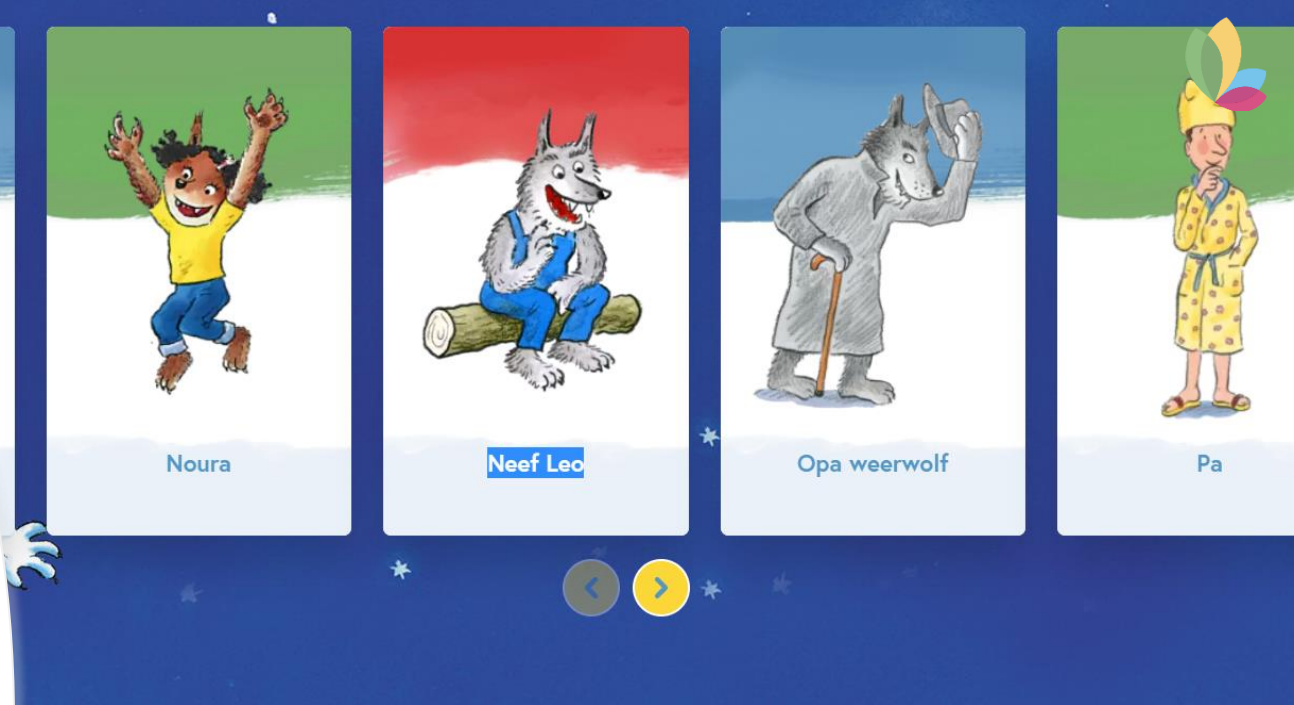
- Boekenseries
- Boekpromotie
- Boekenkring
- Boekenfilms en tv series
- Boekentrailers

Ondersteunende websites

- [Dolfje Weerwolfje - Paul van Loon - Kinderboeken.nl](http://DolfjeWeerwolfje-PaulvanLoon-Kinderboeken.nl)
- [Roald Dahl | Personages \(roalddahl-boeken.nl\)](http://RoaldDahlPersonages(roalddahl-boeken.nl))

De grootmoeder uit De heksen

Mevrouw Wurmhout

Me...

Lezen en laten lezen

Een ontwerponderzoek naar de versterking van leraren als leesbevorderaars

[Meer kennis van kinderboeken met aanpak 'Leraren als leesbevorderaars' - Stichting Lezen](#)

Wenckje Jongstra, Marleen Kieft,
Claire Goriot & Jette van den Eijnden

Rijke taal voor nieuwkomers

Alleen rijke taal draagt bij aan een goede taalontwikkeling, leerde Saskia Lambrechts tijdens haar masterstudie. Dat inzicht paste ze toe op het leesonderwijs aan nieuwkomers.

Door de oorlog in Oekraïne groeide Wereldschool de Vlinder in korte tijd van vijf naar twaalf groepen. 'We zijn wel wat gewend in het nieuwkomeronderwijs,' vertelt intern begeleider Saskia Lambrechts. 'Maar de toestroom was hier nooit eerder zo groot als het afgelopen jaar.' De Oekraïense kinderen komen op de Wereldschool terecht in een klas met leeftijdgenootjes uit verschillende landen en culturen. Sommigen zijn net als zij gevlucht voor oorlog of geweld, anderen verhuizen vanwege studie of werk van hun ouders naar Nederland. 'In het begin zijn de kinderen hier op school vaak stil en teruggetrokken,' aldus Lambrechts. 'Ze luisteren veel, want ze spreken soms nog geen woord Nederlands. Ik herinner me een jongen van een jaar of tien uit Syrië. Hij was zo gesloten en verdrietig, en we

'Kinderen leren veel meer van moeilijke teksten'

konden alleen met elkaar communiceren door dingen aan te wijzen en uit te beelden. Maar na een of twee maanden kwam er een heel ander kind tevoorschijn. Hij begon te lachen, probeerde dingen in het Nederlands aan me te vertellen en bleek heel goed te kunnen leren. Het is mooi om kinderen zo te zien opbloeien en te ontdekken hoe ze in wezen van binnen zijn.' De kinderen op de Wereldschool worden in ongeveer een jaar klaargestoomd om naar een reguliere basisschool te gaan. De focus van het onderwijs ligt daarom allereerst bij het leren van de Nederlandse taal. Toen Lambrechts een paar jaar geleden de masteropleiding *Educational needs* op Hogeschool Windesheim volgde, koos ze er dan ook voor om alle mogelijke modules over taaldidactiek te volgen. Voor haar afronde masteronderzoek nam ze het taal- en leesonderwijs op de Wereldschool kritisch onder de loep, onder andere met behulp van de boeken van

Smits & Van Koeven en Gibbons (zie kader). De inzichten die ze uit deze vakliteratuur opdeed, vertaalde ze naar het nieuwkomeronderwijs.

Hoge verwachtingen

'Als student op de pabo leer je al hoe belangrijk het is om hoge verwachtingen te hebben van je leerlingen,' steekt Lambrechts van wal. 'Ik dacht vroeger altijd: Dat zit wel goed bij ons. Wij streven ernaar dat ieder kind uitstroomt naar een reguliere basisschool, dus we hebben zeker hoge verwachtingen van onze leerlingen. Maar toen ik voor mijn masteronderzoek kritisch naar ons toenmalige leesonderwijs ging kijken, realiseerde

ik me dat we de leerlingen versimpelde teksten lieten lezen. We gingen ervan uit dat dat noodzakelijk was, omdat ze de teksten anders niet zouden begrijpen. Eigenlijk hadden we in de leesles dus helemaal niet zulke hoge verwachtingen van onze leerlingen.' Dat inzicht leidde tot een koerswijziging op school onder aanvoering van Lambrechts. Het team deed de methode voortgezet technisch lezen de deur uit en gebruikte in de leesles nu alleen nog maar rijke teksten. Dat zijn teksten geschreven door kinderboekauteurs of journalisten, niet door methodetekstschrijvers. Een rijke tekst is niet bewerkt of versimpeld, maar is authentiek. De leraren zoeken rijke teksten rondom wereldoriëntatiethema's, zoals 'water en weer' of 'wonen: van steen tot huis en van huis tot stad'. 'Want alleen rijke teksten dragen bij aan een goede taalontwikkeling,' legt Lambrechts uit. 'Kinderen leren veel meer van moeilijke teksten met laagfrequente woorden die worden herhaald, dan van eenvoudige teksten met alleen maar veelvoorkomende woorden uit het dagelijkse taalgebruik. Verder ontbreken in verarmde teksten vaak de verbindingswoorden en dat werkt averechts. Onderzoek heeft namelijk aangetoond dat het werkgeheugen juist overbelast wordt als kinderen de verbandingen tussen zinnen in hun hoofd niet kunnen leggen.'

Ondersteuning + uitdaging = leren

Rijke teksten kunnen echter behoorlijk pittig zijn voor kinderen, zeker als ze nog maar net in Nederland zijn. Ze hebben veel taalsteun nodig om zo'n tekst aan te kunnen, leerde Lambrechts uit haar literatuurstudie. Dus ging ze samen met haar collega's op zoek naar verschillende manieren waarop ze hun leerlingen dergelijke ondersteuning kunnen bieden. Zo werken klassen gedurende zes tot acht weken aan hetzelfde thema, zodat er voldoende tijd is

voor herhaling en verdieping. Bij ieder thema lezen leerlingen steeds moeilijkere teksten. Maar voordat ze aan een nieuwe tekst beginnen, laten de leraren eerst een PowerPointpresentatie zien waarin ze de context schetsen en concepten uit de tekst toelichten. Daardoor kunnen kinderen de begrippen die ze al kennen uit hun moedertaal activeren, maar ook de betekenis van voor hen nieuwe Nederlandse woorden afleiden uit de tekst. Af en toe zet de leraar de moedertaal van een kind in, met behulp van Google Translate. Tot slot zorgen ze voor veel visuele ondersteuning, bijvoorbeeld in de vorm van illustraties, foto's of filmpjes. Al die verschillende vormen van taalsteun zorgen ervoor dat de kinderen teksten aankunnen die

Op de boekenplank

 'Dit boek staat vol met eyeopeners! Met het team hebben we alle hoofdstukken een voor een gelezen en daarna in de teamvergadering besproken wat we daaruit konden toepassen.'

Anneke Smits & Erna van Koeven, *Rijke taal. Taaldidactiek voor het basisonderwijs*. Boom Uitgevers Amsterdam, 2020.

 'Een praktisch boek voor leraren met leerlingen in de klas die extra taalondersteuning nodig hebben.'

Pauline Gibbons, *Scaffolding Language, Scaffolding Learning. Teaching English Language Learners in the Mainstream Classroom. Tweede editie*. Heinemann, 2014.

 'Deze website sluit perfect aan bij de twee bovenstaande boeken. Het mooie vind ik dat er bij de verschillende domeinen van leesonderwijs niet alleen wetenschappelijke publicaties, maar ook praktijkvoorbeelden staan vermeld.'

lezeninhetpo.nl

Scan de code voor deze bronnen en meer afleveringen van *Leraar & Onderzoek*.

inhoudelijk van hoog niveau zijn en die echt ergens over gaan. Dat werkt motiverend, weten ze inmiddels op de Wereldschool.

Verder lezen leraren heel veel voor en lezen de kinderen ook zelf uit mooie kinderboeken. 'Géén AVI-boekjes,' benadrukt Lambrechts, 'die gebruiken we niet meer na groep 3. Zodra leerlingen kunnen decoderen, stappen we snel over op het lezen van jeugdboeken.' Ze vervolgt: 'Serieboeken zoals *Dolfe Weerwolfe*, *De regels van Floor of Mees Kees* zijn ideaal om in de klas te lezen. Het voordeel van zo'n serieboek is dat kinderen de personages en de context al kennen als ze aan een volgend deel beginnen. Bovendien zijn er vaak ook televisieseries van gemaakt waar kinderen graag naar kijken. Die bieden dan weer visuele ondersteuning bij het lezen.'

Lambrechts en collega's merken dat hun leerlingen graag lezen, ook na schooltijd. Best bijzonder, in een tijd waarin leesplezier niet meer zo vanzelfsprekend is. Een aanrader dus, deze aanpak? Lambrechts denkt van wel: 'Wat goed is voor onze nieuwkomers, is ook goed voor Nederlandstalige kinderen met een taalarme thuisomgeving.' ■

'Na groep 3 geen AVI-boekjes meer'

-
- Wat zou je gelijk kunnen meenemen naar je eigen onderwijspraktijksituatie?
  - Wat zou je verder willen onderzoeken?
-

-
- Vragen?
  - Inkijken in de materialen
-

Artikelen en literatuur

- <https://www.hu.nl/onderzoek/publicaties/lezen-lezen-lezen>
- <https://dyslexiecentraal.nl/doen/materialen/draaiboek-en-connect>
- <https://www.rijketaal.org/>
- [Tijdschrift Lezen - Stichting Lezen \(gratis abonneren\)](#)
- <https://www.lezeninhetpo.nl/>
- [Prentenboeken in alle talen](#)